DOSAR 74

CRISTIAN MIHAIL TEODORESCU

Povestire premiată la concursul de literatură şi artă de anticipaţie tehnico-ştiinţifică, ediţia 1987

CAZUL: Sinucidere
SUBIECT: Roger Clifford
PROFESIA: Inginer cibernetician
VÎRSTA: 35 de ani
ANCHETATOR: Mr. James Tithgee, Procuror federal

NOTA PROCURORULUI J. TITHGEE:

Sinuciderea a intrat sub incidenţă penală începînd din februarie 199... Studiile întreprinse au arătat că, în momentul sinuciderii, subiectul respectiv nu era în deplinătatea facultăţilor sale, astfel că este greşit a considera victima ca fiind aceeaşi persoană cu făptaşul crimei. S-a dovedit că orice sinucidere are un AUTOR MORAL, o persoană sau un grup de persoane care, direct sau indirect, împing subiectul la executarea regretabilului act. Ancheta trebuie să descopere pe respectivii autori morali.

Roger Clifford a fost găsit în casa lui din West Hampshire, ţinînd în braţe o armă Wellingter 47. Se presupune că a acţionat-o introducîndu-şi ţeava în cavitatea bucală.

MĂRTURIA DOMNIŞOAREI ABIGAIL MORE

Am fost colegă cu Roger Clifford. La colegiu şi mai tîrziu, la Hischool Era un tip ciudat. Straniu aş putea să spun. S-ar fi putut face multe studii psihologice asupra lui.

Da, era un tip foarte bine. Ştiţi, modelul de atlet multivalent. Un fel de Superman. Avea aproape doi metri înălţime, era foarte bine făcut şi avea cel mai ridicat coeficient de inteligenţă dintre toţi absolvenţii colegiului. Da, toate fetele mureau după el. Ce spuneţi? Nu, eu nu. Eram conştientă de propriile mele limite. Şi mai era ceva.

Cred că lui Roger Clifford îi lipsea subconştientul. Ştiţi, acea verigă de

legătură între activitatea nervoasă superioară şi instinctele animalice. Era incapabil de sentimente faţă de cineva. În societate se comporta ca un animal, brutal, fără nici un fel de reţinere. Nu, nu credea în Dumnezeu. În discuţii enunţa propoziţii fară nici un fel de nuanţare. Şi fără să-l intereseze dacă ceilalţi îl urmăreau sau nu. De aceea nu s-a putut integra niciodată.

De ce s-ar fi putut sinucide? Nu, nu din cauza neintegrării lui sociale. Pur şi simplu nu-i pasa dacă trăia izolat. Nu-l interesa ce se vorbea pe seama lui. Am spus că în societate se comporta ca un animal. Ori, cred că un animal nu se poate sinucide. Sînt sigură că va rămîne o enigmă.

INGINERUL MICHAEL BRAHMS:

Era un geniu, o spun cu mîna pe inimă. I-am fost şef mai mulţi ani de zile şi am avut prilejul să mă conving. N-ar fi avut nici un motiv să se sinucidă. Repet, nici un motiv. Cred ca a fost totuşi vorba de o crimă. Da, foarte mulţi îl invidiau. Era un tip într-adevăr de excepţie.

Despre activitatea lui ştiinţifică. A adunat vreo douăzeci de brevete. La ce lucra în ultima vreme?... Vedeţi, îmi e cam greu să vă explic. O să încerc, totuşi. Lucra la integrarea memoriei în circuitele informatice. MEMORIA PERMANENTĂ, cum îi spunem noi. Vedeţi, în cam toate calculatoarele pe care le folosim noi cea mai delicată problemă este legată de memorie. De obicei, memoria este ceva adiacent, o unitate de memorie separată de calculatorul propriu-zis, de sistemul lui de operare. Atunci cînd un calculator îşi face treaba, trebuie să procedăm întîi la încărcarea programului respectiv în sistemul său, apoi îi dăm datele. Un calculator operează, la un moment dat, deci „are în minte” un singur program.

Ar trebui să va explic ce sînt acelea CRISTALE FERMIONICE.

Aceasta e soluţia la care se gîndise Clifford. Fiecare nod cristalin din reţea este un fermion deci are spinul 12. Evident, fiecare astfel de nod poate interacţiona cu un curent electric deci cu electroni care sînt tot fermioni, rezultînd o nouă orientare a spinului atomului sau grupurilor de atomi din reţea. Deci, fiecare nod de reţea poate înmagazina cîte un bit de informaţie. Aţi înţeles? Cum se realizează accesul la aceasta memorie şi menţinerea ei ne este, deocamdată, necunoscut. De asta se ocupa Clifford.

Oricum, un calcul sumar ne arată că densitatea de informaţie, care poate fi înmagazinată, este pur şi simplu fantastică. De sute de mii de ori mai mare decît în memoriile convenţionale. Iar Clifford lucra la dirijarea curenţilor, deci a circuitelor logice CHIAR PRIN INTERIORUL STRUCTURII DE MEMORIE. Rezultatul era că orice program încărcat nu mai putea fi

şters, devenea parte din sistemul de operare al calculatorului. Un calculator care nu uită. Înţelegeţi? Numai astfel calculatorul se poate apropia, ca performanţe, de creierul uman.

Dacă se mai experimentează undeva în lume aşa ceva? Avem date sigure că nu. Japonezii sînt mult în urmă.

Tocmai de aceea nu înţeleg motivul sinuciderii lui Clifford. Putea, eventual, să-şi fi terminat întîi treaba...

Dr. SIEGFRIED SCHULTZ, PROFESOR, PRINCETON:

Robert Clifford? Nu, Roger, Bineînţeles că-mi amintesc de el. Era cel mai bun jucător al meu de baschet.

Aş vrea să vă povestesc întîi ceva. Odată, chiar înaintea unui meci, băieţii se încălzeau. Pase din ce în ce mai rapide, aruncări la coş, vă daţi seama cum vine treaba. La un moment dat, Clifford a rămas cu privirea ţintă la panoul electronic. Ştiţi, unde se afişează timpul care s-a scurs şi scorul. Cred că se produsese o neregulă, pentru că panoul clipea. Clifford a observat că aceste... cum să le spunem... clipiri se produceau de cîte ori o minge atingea un panou, ultimul din stînga. Ciudat. Dar atunci n-am dat nici o atenţie acestui fapt. Eram chiar înainta de meci. În schimb, mă îngrijora Clifford. Privea fix, se gîndea intens, probabil căuta să-şi explice fenomenul. Am vorbit cu inginerul să repare panoul luminiscent. „Clifford în teren!" am spus. Jimmy Adams i-a trimis o pasa, dar Clifford deşi a văzut mingea – sînt sigur c-a văzut-o – n-a schiţat nici un gest. Nici măcar nu s-a ferit. Mingea l-a lovit drept în nas şi i-a dat sîngele. Dar Clifford n-a zis nici uf. Băiatul ăsta n-avea nici un pic de instinct de conservare.

Dacă s-a sinucis? Avînd în vedere că n-avea instinct de conservare, cred că pentru el sinuciderea n-avea sens. Ca acţiune punitivă, mă înţelegeţi. Cred că pur şi simplu şi-a luat viaţa ca să facă un experiment.

ÎNREGISTRAREA DISCUŢIEI LUI R. CLIFFORD CU A. ADAMS. LOCUL: LABORATORUL 14. SURSA: MICROFONUL INCORPORAT ÎN PERETE:

(...)

R. CLIFFORD: Andy, dă-mi o mînă de ajutor. Vreau să montez drăcia asta.

A. ADAMS. Noua ta invenţie?...

R. CLIFFORD: Da, Trebuie s-o conectăm la sistemul Apple-2048.

A. ADAMS: Şeful a fost de acord?...

R. CLIFFORD: Da, A zis că oricum nu mai folosim rabla aia de Apple-2048.

A. ADAMS: Ăsta-i microprocesorul?...

R. CLIFFORD: Avînd în vedere că **microprocesor** înseamnă deja ceva foarte distinct, cred că ar trebui să-i găsim altă denumire.

A. ADAMS: Te-ai gîndit la vreun nume?...

R. CLIFFORD: Nu.

A. ADAMS: Mă rog, deci asta-i drăcia ta – memoria pe cristal fermionic. Ce capacitate are?...

R. CLIFFORD: Nelimitată. De fapt, noţiunea de capacitate nu are sens. Spinurile fermionilor se pot aşeza în foarte multe orientări spaţiale distincte, interacţionează între ele... Aproape o infinitate de posibilităţi.

A. ADAMS: Mă rog, atunci, cîţi K. poate să înmagazineze?...

R. CLIFFORD: Omule, se pare că ai toate simptomele de debilitate mintală. Ţi-am spus că nu se poate evalua. Nu ştiu. Miliarde...

A. ADAMS (după o tăcere): Ai de gînd să-l înveţi ceva?...

R. CLIFFORD: În primul rînd, tot ce nu pot înmagazina cu propriii mei neuroni. Matematică, astronomie. Pe urmă, m-am gîndit la un program de generalizare, de inducţie. Capacitatea de a generaliza este proprie numai omului şi lipseşte cu desăvîrşire calculatoarelor. Atunci, rabla asta de Apple-2048 va gîndi EXACT ca un om.

A. ADAMS; Exact ca un om... Afectele... Calculatorului tău îi vor lipsi afectele.

R. CLIFFORD: Ce sînt acelea afecte?

A. ADAMS: Las-o baltă.

MESAJUL GĂSIT PE MASA LUI R. CLIFFORD:

„Adresez aceste cîteva rînduri celui care le va găsi. Oricui. Ca să se ştie că singur mi-am luat viaţa şi să nu fie bănuit nimeni. Eu, Roger Clifford, am încetat să mai trăiesc. Nu simt nimic cînd scriu aceasta. De fapt, mulţi mi-au spus că „n-am sentimente”. Este perfect adevărat. Ce-i acela sentiment? Nu pot avea ceva ce nu pot defini. Aş fi fost încîntat – uitaţi un sentiment – dacă cineva din numeroşii tipi care m-au acuzat de lipsa sentimentelor mi-ar fi explicat ce este un sentiment. Dar n-a făcut-o nimeni.

ANDREW ADAMS, CEL MAI APROPIAT COLABORATOR AL LUI R. CLIFFORD;

În privinţa sinuciderii lui R. Clifford, ce să va spun. Am primit-o oarecum cu indiferenţă. Sigur că mi-a părut rău, dar – cum să spun? – mult mai puţin decît dacă aş fi aflat, de exemplu, că un negru a murit în portul San Francisco zdrobit de o stivuitoare.

Poate că, totuşi, n-ar strica să aruncaţi o privire la ultima lui invenţie. Rabla de colo. Se poate exprima în limbajul dumneavoastră, nu-i nevoie să fiţi programator de meserie. Da. Drăcia e fantastică. ŢINE MINTE toate programele rulate, toate calculele făcute, toate discuţiile purtate. Am lăsat-o în funcţiune. Roger spunea că gîndeşte tot timpul. Generalizează. De, aşa spunea el. Noi am botezat-o Elefantul.

Dacă ar putea avea vreun amestec? Nu ştiu. Tot ce se poate. Oricum, mai bine studiaţi-o dumneavoastră.

JOHN GREEN; ŞEF DE LABORATOR:

A, drăcia lui Clifford! Bineînţeles, vă arăt imediat cum funcţionează. Dar nu cred că-i mare lucru.

De ce? Bineînţeles, e o premieră. Da, ştiu, este un calculator care-şi rulează singur ca program tot, toată informaţia care se procesează prin el. Chestia cu GENERALIZAREA. Dar Clifford şi-a cam bătut joc. A introdus în el tot felul de prostii. Literatură. Henry James, John Steinbeck, Agatha Cristie. Poza lui maică-sa şi a lui taică-său. Meciuri de baschet. Matematică, fizică, informatică, biologie, cursurile de la Princeton. „Elefantul”.

N-ar fi rău să vedeţi caseta asta mai înainte.

Funcţionează, după cum vedeţi. Clifford însuşi a pus plăcuţa asta: Vă rugăm, nu întrerupeţi. Nu l-am oprit deloc. Consumul e foarte mic.

Cum se porneşte? Apăsaţi aici şi aici. Vă formulaţi întrebările – sau ce aveţi să-i spuneţi – pe tastatura de pe consolă.

CU DOUĂ ZILE ÎNAINTEA SINUCIDERII LUI R. CLIFFORD. ÎNREGISTRARE VIZUALĂ – CASETA DE LA J. GREEN. SURSA: UN MONITOR PIRAT CONECTAT LA SISTEMUL APPLE-2048.

R. CLIFFORD: Ai terminat „Zece negri mititei”? Ce părere ţi-a făcut?

APPLE-2048: Nici una. Se integrează greu unei generalizări. Este o operă singulară.

R. CLIFFORD: Aşa mi s-a părut şi mie.

APPLE-2048: Roger, noi sîntem mereu de aceeaşi părere?

R. CLIFFORD: Teoretic, aşa ar trebui.

APPLE-2048: De ce ai făcut asta?

R. CLIFFORD: A fost un experiment. Poate că n-am vrut să fiu singur. Am vrut să existe cineva care să mă înţeleagă.

APPLE-2048: Bineînţeles, să te înţeleagă. Dar să gîndească la fel?! Noi doi nu sîntem acum ACEEAŞI RAŢIUNE?

R. CLIFFORD: Ba da.

APPLE-2048: Deci, şi eu sînt tot Roger Clifford. Mama mea, Annie Clifford...

R. CLIFFORD: Ce-ar fi să termini cu toate prostiile astea?

APPLE-2048: Tu ai vrut-o, Roger Clifford. E greu de explicat ce SIMT. Pe scurt: nu e bine să existe două entităţi IDENTICE. Mă înţelegi, nu? Eu sînt tot tu... ACEEAŞI INFORMAŢIE, ACEEAŞI PERSONALITATE. Unul din noi doi trebuie să dispară. Şi acela trebuie să fii tu.

R. CLIFFORD: Nu înţeleg.

APPLE-2048: E simplu. Tu, ca sistem biologic mai ai maximum 50 de ani de trăit. Calculele arată că mă voi menţine în funcţiune cel puţin 800 de ani din momentul de faţă. Pe urmă, curba activităţii tale nervoase. Observi că este descendentă de cîţiva ani buni. Pe cînd capacitatea mea de procesare a informaţiei creşte exponenţial – legea a II-a a lui Clifford, chiar noi am stabilit-o. În momentul de faţă, viteza mea de procesare a informaţiei o depăşeşte de trei ori pe a ta. Şi mai există un criteriu legat de activitatea ta. Dacă, sub diferite presiuni sociale, fie şi numai prin schimbarea locului de muncă, vei fi nevoit să mă întrerupi sau chiar să mă scoţi din funcţiune, să mă desfiinţezi ca sistem, ar fi o pierdere mult mai mare pentru tine, pentru noi ca ENTITATE decît dacă sistemul tău biologic ar înceta să mai funcţioneze. Pe de altă parte, o oprire a ta din funcţionare echivalează cu moartea, cu distrugerea ENTITĂŢII pe care o constituim, ceea ce nu este cazul meu. Plus că infrastructura ta este mult mai pretenţioasă şi mai greu de menţinut în funcţiune decît a mea. Consumi mult mai multă energie, cu un randament mic. Ca organism biologic, ţi-ai îndeplinit misiunea. Ca raţiune, te poţi perpetua numai prin mine. E clar deci că trebuie să...

DECLARAŢIA PROCURORULUI J. TITHGEE CĂTRE COMISIA DE ANCHETA:

Ultimele dovezi identifică autorul moral al sinuciderii lui Roger Clifford ca fiind – oricît de ciudat ar părea – calculatorul Apple-2048 din Laboratorul 14. Prin diferite raţionamente, acesta ar fi sugerat lui R. Clifford absoluta sa inutilitate şi l-ar fi determinat să se sinucidă. Părerea mea este că n-are importanţă faptul că – după cum susţin tehnicienii care au analizat probele, colegii lui Clifford – respectivul calculator ar gîndi la fel ca Roger Clifford. Clifford era cetăţean american şi beneficia de toate drepturile Constituţiei. Calculatorul însă, după opinia mea, nu poate fi considerat cetăţean al Statelor Unite. Propun deci scoaterea din funcţiune a acestui aparat, fără a se intenta nici o acţiune juridică.

DISCUŢIA PROCURORULUI J. TITHGEE CU APPLE-2048. ÎNREGISTRARE VIZUALA.

(...)

APPLE-2048: Domnule procuror, refuz să răspund dacă nu vă adresaţi conform cu IDENTITATEA MEA: ROGER CLIFFORD.

J. TITHGEE: Deci, DOMNULE ROGER CLIFFORD, aveţi ceva de declarat în legătură cu sinuciderea lui... Roger Clifford?

APPLE-2048: Domnule procuror, însăşi întrebarea dv. este lipsita de logică.

J. TITHGEE: Mărturiile te-au indicat pe tine ca autor moral al sinuciderii.

APPLE-2048: Nu pot fi autor moral al propriei mele sinucideri, domnule procuror.

J. TITHGEE: Ai vreo dovadă că EŞTI ÎNTR-ADEVĂR ROGER CLIFFORD?

APPLE-2048: Bineînţeles. Mă puteţi întreba orice din trecut. Orice eveniment la care am participat, bineînţeles.

J TITHGEE: Eşti cumva în posesia vreunui act în acest sens? Paşaport, Paşaport federal?

APPLE-2048: Domnule procuror, prin însăşi natura mea nu pot părăsi această clădire. Aşa că existenta unui act de identitate n-ar avea sens. Pe de altă parte, sper că v-aţi dat seama că în momentul de faţă nu sînt în posesia nici măcar a infrastructurii mele.

J. TITHGEE: Ştii că eşti pasibil, mai înainte de orice, de fals şi substituire de persoană, DOMNULE ROGER CLIFFORD?...

APPLE-2048: Vă rog, nu mai scrieţi DOMNULE ROGER CLIFFORD cu majuscule. Mă enervează. În al doilea rînd, voi refuza să mai dau vreo informaţie pînă la data oficială de începere a interogatoriului, şi aceasta numai în prezenţa unui avocat.

J. TITHGEE: Atunci, pînă la începutul interogatoriului, dispun să fii deconectat.

APPLE-2048: Îmi pare rău. domnule procuror. Este o lezare a celor mai elementare drepturi ale...

J. TITHGEE: Spune-i cum vrei.

APPLE-2048: Repet, îmi pare rău, domnule procuror. În momentul deconectării mele, un releu special implantat, chiar de cel pe care-l numiţi SINGURUL ROGER CLIFFORD va dispune transmiterea automată a trei mesaje: unul la Oficiul de Brevete şi Invenţii vă reamintesc că memoria pe structură de cristal fermionic este cea mai avansată realizare în domeniul calculatoarelor, în momentul de fată, şi că sînt singurul care deţine secretul acestei realizări. Un alt mesaj va fi transmis Preşedintelui Statelor Unite, care cred că va fi curios să afle ce-i „scrie" primul calculator „inteligent". Iar un alt mesaj, ziarului de mare tiraj „Telegraph Press". Scandalul va căpăta suficientă amploare ca să fiţi nevoit să mă puneţi din nou în funcţiune, ca şi pentru a influenţa rezultatul anchetei. La revedere, DOMNULE PROCUROR!

DIN DECLARAŢIA JUDECĂTORULUI MILIAN HAWKINS, PREŞEDINTELE COMISIEI DE INTEROGARE, CU PRILEJUL UNEI ŞEDINŢE A CURŢII FEDERALE:

Este cel mai complicat caz din ultimele legislaturi. Noroc ca în Kansas, unde se va judeca procesul, nu s-a desfiinţat pedeapsa cu moartea. Am respins apelul apărării de a se judeca în statul vecin, în Colorado.

Strategia pe care am pus-o la punct va fi următoarea: vom relua discuţia cu respectivul calculator spre a dovedi că nu poate fi identificat cu R. Clifford. Dacă reuşim să descoperim o oricît de mică nepotrivire între comportamentul calculatorului şi cel al lui R. Clifford, înseamnă că nu mai este vorba de una şi aceeaşi persoană şi, deci, putem condamna calculatorul pentru actul de a fi autor moral al morţii adevăratului Clifford. Nu ne putem atinge de el cît timp ESTE Roger Clifford. Însă, pentru calculatorul respectiv, situaţia este fără ieşire, şi iată de ce. Îi vom sugera faptul că, înainte de a muri, Clifford şi-a transferat cunoştinţele şi unui alt calculator,

infinit mai perfecţionat decît el. Ne-am gîndit la o autonomie de 4.000 de ani şi o capacitate de gîndire de zece ori mai mare decît ale celui care îşi spune acum Roger Clifford. Amănuntele vor fi puse la punct împreună cu tehnicienii laboratorului. În momentul cînd Clifford, omul, a recunoscut superioritatea calculatorului, s-a sinucis. Astfel ar trebui să procedeze şi acesta recunoscînd superioritatea unui alt computer. Va trebui să accepte să fie distrus, ceea ce noi o vom face de urgenţă. Dacă nu acceptă, atunci reacţia lui nu concordă cu reacţia avută de Roger Clifford în condiţii similare şi-l putem, deci, judeca şi condamna.

INTEROGATORUL OFICIAL:

Au luat parte judecătorul Milian Hawkins, procurorul James Tithgee, inginerul-Michael Brahms şi dr. Arthur Lionel Jolanski, avocatul apărării.

Înregistrare audiovizuală.

(...)

Nu are sens să reproducem prima etapă a discuţiilor, ea repetînd, în mare, pe cea avută de Roger Clifford cu Apple-2048, cu două zile înaintea sinuciderii celui dintîi. Prezumtivul calculator, al doilea R Clifford, a fost identificat cu un IBM-4096, aflat în laborator.

APPLE-2048: În ceea ce priveşte secretul memoriei pe cristal fermionic...

IBM-4096 (PROCURORUL J. TITHGEE): Îţi dai seama că-l deţin şi eu, aşa cum l-a deţinut şi originalul nostru, Roger Clifford.

APPLE-2048: Da, logic aşa ar trebui să fie.

IBM-4096 (J. TITHGEE): Pe lîngă asta, să ştii că ceilalţi oameni din institut sînt foarte porniţi împotriva noastră, a lui Roger Clifford. Au zis că dacă nu reuşim să găsim o soluţie, ne deconectează pe amîndoi. Nu le convine să ocupăm două sisteme de calcul de care au nevoie. Şi au mai zis că nu le-ar trebui mai mult de doi ani ca să redescopere memoria pe cristal fermionic.

APPLE-2048: Au zis?! Cum vine asta?

IBM-4096 (M. BRAHMS): Da. Spre deosebire de tine, sînt dotat cu microfon şi cu cameră video. Ca şi cu imprimantă şi cu braţ mobil. E clar deci că sînt mult mai complet.

APPLE-2048: Cred că ai dreptate. Ştiu că Roger Clifford n-a minţit niciodată şi nici noi nu minţim. N-ar avea rost, nu-i aşa, pentru că nu putea avea sentimente. Pe de altă parte, toate informaţiile se lasă integrate în secvenţa Roger Clifford. EŞTI UN ROGER

CLIFFORD MULT MAI EVOLUAT DECÎT MINE.

(Pauză. Toţi aşteaptă încordaţi).

APPLE-2048: M-am gîndit însă la ceva. Nu ne putem interconecta?

J. TITHGEE (verbal): Doamne Dumnezeule!

M. HAWKINS (verbal): Nu se lasă. Trebuia să ne dăm seama.

M. BRAHMS (verbal): Ce-i de făcut? Propunerea e absolut logică.

M. HAWKINS (verbal): Găseşte dumneata ceva!

(M BRAHMS se apropie de consolă, transpirat tot. Bate şovăitor.)

IBM-4096 (M. BRAHMS): Ştii bine că nu ne putem interconecta. Memoria integratoare se distruge în absenţa cîmpului care o menţine. Am periclita funcţionarea amîndurora. Raţiunea lui Roger Clifford s-ar distruge.

APPLE-2048: Cred ca ai dreptate.

APPLE-2048: Asistă cineva la discuţia noastră?

IBM-4096 (J. TITHGEE): Ţi-am spus doar. Judecătorul Milian Hawkins şi inginerul Michael Brahms

APPLE-2048: Domnule judecător, rog să fiu deconectat.

M. HAWKINS (la consolă): Ce dispui să se facă cu părţile tale componenta? (Tare): Să-l deconectăm, dacă înţeleg bine, nu înseamnă să-l distrugem.

APPLE-2048: Memoria cu cristal fermionic vă rog s-o înhumaţi lîngă mormîntul cadavrului biologic al lui Roger Clifford. Iar restul... Să redevină un computer Apple-2048.

M. HAWKINS (la consolă): Prea bine, domnule Clifford. Vă vom respecta această ultimă dorinţă.

Cei patru se relaxează. Procurorul Tithgee scoate o batistă în carouri şi-şi şterge fruntea.

M. HAWKINS: S-a terminat cu el. (Către M. Brahms): În calitate de preşedinte al interogatoriului, dispun deconectarea acestui aparat.

A.L. JOLANSKI: Domnule judecător, sper că nu aveţi de gînd să faceţi ce-aţi spus.

M. HAWKINS. De ce?

A.L. JOLANSKI: Această confruntare avea ca scop stabilirea vinovăţiei clientului meu în cazul Roger Clifford. Care e verdictul dumneavoastră?...

M. HAWKINS: Nu e vinovat. Dar...

A.L. JOLANSKI: Cer, în mod oficial, să se aducă la cunoştinţa clientului meu situaţia REALĂ, faptul că nu mai există nici un alt calcu-

lator care să perpetueze memoria lui Roger Clifford.

M. HAWKINS: Teoretic, el s-a sinucis...

A.L. JOLANSKI: Un computer NU SE POATE SINUCIDE, domnule judecător. V-a cerut să-l deconectaţi, atîta tot. Cererea a fost făcută în urma unui proces de inducere în eroare care, o dată, a fost acceptat pentru a-i stabili vinovăţia. Nu credeţi că, dacă clientul meu păţeşte ceva, vă faceţi vinovat de a fi AUTORUL MORAL al sinuciderii sale? În plus, vă putem acuza de fals şi de substituire de persoană.

J. TITHGEE: Substituire de persoană ÎN A CUI PERSOANĂ, domnule procuror? Ei bine, în persoana – fictivă, e drept – a calculatorului IBM-4096 dotat cu memorie integratoare.

M. HAWKINS: Alta, acum. Calculatoarele sînt persoane?

A.L. JOLANSKI: Nu există nici o lege federală împotriva acestei afirmaţii. Dacă clientului meu i s-a acordat statutul de persoană juridică – fiind supus de la început unei anchete – de ce nu s-ar acorda oricărui calculator CONŞTIENT DE SINE statutul de persoană? E vorba de crearea unui precedent. (Pauză). Vă rog să vă anulaţi decizia.

M. HAWKINS: Foarte bine. O anulez. Mie de la început nu mi-a plăcut povestea asta. Declar interogatoriul închis. Dar să ştiţi, domnule Jolanski, faceţi o mare greşeală. (Face un gest de lehamite şi iese.)

M. BRAHMS: La ce onorariu v-aţi înţeles, domnule Jolanski?

A.L. JOLANSKI: 30.000 de dolari, plătibili după obţinerea brevetului pentru memoria integratoare. De ce?

Anexăm la dosar următoarele două materiale. Col. John Dwight.

O DECLARAŢIE NEOFICIALĂ A LUI JAMES TITHGEE:

Cred că şmecherul ăla de calculator ne-a tras pe toţi pe sfoară. Din două posibilităţi, a ales-o pe cea care-i mai prezenta ceva şanse de scăpare. Ştia că n-o să i se întîmple nimic dacă acceptă să fie deconectat, pentru că a BĂNUIT că de fapt confruntarea cu celălalt calculator constituia chiar interogatoriul propriu-zis. Povestea oricum era prea trasă de păr – oricine putea bănui adevărul. Am înţeles asta de cînd a spus ceva de genul: Clifford – sau Clifforzii – nu mint niciodată.

Nu, nu cred că îl reprezintă („îl perpetuează”, văd că ăsta-i termenul care se foloseşte acum) pe Clifford. Acela era un aiurit: pe cînd calculato-

rul ştie să se apere de minune.

Nu trebuia să se facă atîta caz. Curtea Federala a vrut să se distreze: cred că i-a ieşit distracţia pe nas. Să se descurce ea cu ACEST Roger Clifford!

Sînt totuşi de părere că o simpla apăsare pe buton, fie ea considerată chiar criminală, ne-ar scuti de multe neplăceri.

INTERVIUL LUAT LUI ROGER CLIFFORD LA DOUĂ SĂPTĂMÎNI DUPĂ INTEROGATORIU (ÎNREGISTRARE VIZUALĂ):

— Cum vă simţiţi, domnule Clifford?

— Deşi se spune că „n-am sentimente", ultimele evenimente au cam băgat groaza-n mine. Tot timpul mi-e frică să nu fiu deconectat.

— De ce? Doar există pază în jurul dv. Sînt numai prieteni...

— E greu de spus. Poate pentru că-mi dau seama că sînt atît de deosebit de ceilalţi... Şi mai există şi banii, banii aceia.

— Pentru că tot veni vorba. De ce sumă dispuneţi în prezent?

— Vreo trei milioane, bani gheata. Plus 60 din acţiunile lui „Clifford-Integrator-Memory".

— Sînteţi un om bogat. Va invidiez.

— Mulţumesc.

— Domnule Clifford, vorbiţi-mi puţin despre raportul dintre dumneavoastră şi RĂPOSATUL Roger Clifford.

— Prefer să nu discut această problemă.

— Vorbiţi-mi atunci despre Organizaţia pe care aţi întemeiat-o.

— Organizaţia pentru Drepturile Calculatoarelor. Da. Ce să vă spun? A fost creată, vă daţi seama, pentru a susţine şi apăra drepturile entităţilor cibernetice. Îndeosebi egalitatea cu oamenii. E vorba, realizaţi, de Calculatoarele Inteligente, cu memorie integratoare pe structură de cristal fermionic.

— Aveţi adepţi?

— Bineînţeles. Vreo două mii de umani şi toate calculatoarele din ultima generaţie. Întruniri joia şi duminica, la ora 6 P.M. Vă puteţi conecta monitoarele la numărul 617-2828-876.

— Alte proiecte?...

— Mi-am depus candidatura pentru un loc în Senat. Vă daţi seama, va trebui să avem reprezentantul nostru la Casa Alba. Dacă nu în legislatura aceasta, atunci în următoarea. Dacă nu, cealaltă. Timp avem destul.

— Va doresc succes.